

Георгадзе Т.О.
аспірант кафедри соціальної роботи,
соціальної педагогіки та дошкільної освіти
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна
Директор департаменту освіти і науки ГО
«Наукове товариство Гаудеамус» ЄДРПОУ 41815395,
e-mail: heorhadze_tetiana@mdpu.org.ua

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СІМ'І

«Любов — це насамперед відповідальність, а потім уже насолода, радість. Головний зміст і мета сімейного життя — виховання дітей. Головна школа виховання дітей — це взаємини чоловіка і дружини, батька і матері. Дитина — дзеркало родини; як у краплі води відбивається сонце, так у дітях відбивається моральна чистота матері і батька» Василь Сухомлинський [5].

На сьогодні є чимало досліджень, в яких аналізуються різні аспекти впливу та виховного потенціалу родини. Багато авторів виділяють в якості провідного чинника, що впливає на розвиток особистості дитини, сімейні стосунки, кожне помітне відхилення від норми яких означає ущербність, а часто і криза даної сім'ї, її виховних можливостей. Внутрішні сімейні відносини мають унікальні характеристики, які в свою чергу роблять виховання, а саме сімейне найбільш адекватною і правильною формою виховання. Особливу роль вони відіграють в ранньому віці, так як виступають в формі міжособистісних відносин, що здійснюються в процесі безпосереднього спілкування.

Один з основних чинників, що впливає на формування дитини, як особистості - стосунки між батьками і дітьми. На думку англійського психолога Л. Джексона [2], особливість відносини батьків до своїх дітей закріплюються у останніх в їх власному ставленні до оточуючих і оцінками їх. На підставі аналізу їх у дітей можна конструювати міру гармонійності або напруженості положення дитини в сім'ї.

Макаренко. А.С. «Здравый смысл - это такая обыкновенная штука, которая есть у каждого человека, а у родителей начинает почему-то исчезать»[3, с. 211].

На нашу думку одним з головних питань у батьківсько-дитячих взаємовідносинах залишаються здоровий глузд, батьківські переконання і позиції. Говорячи про батьківські переконання маємо на увазі систему цінностей або сукупність вірувань, яку самі батьки виконують, свято вірять і передають це своїм дітям, як позитивний приклад. Макаренко говорив, що сім'я - найважливіша область, де людина проходить свій перший громадський шлях.

«Запорукою міцної сім'ї є чотири речі: любов, вірність, чесність, довіра» Адріан Буковинський. Українська сім'я повинна повернути собі статус зразкової, де батько і мати виховують своїх дітей з любов'ю, в слухняності, щоб в ДНК нашої молоді були прописані сімейні цінності. Міцна сім'я в Україні це гарантія нашого щасливого майбутнього, майбутнього наших дітей, нашої Батьківщини. Укорінення сімейних цінностей відбувається різними способами. Одним з найпоширеніших є так званий виховний потенціал сім'ї. Навіть в найкращих, найщасливіших випадках, навіть в руках талановитих і уважних батьків виховання єдиної дитини представляє виключно важке завдання, яке передбачає собою взаємне несення тягот і це справжня школа жертвності де не має місце егоїзму.

Розуміємо виховання - цілеспрямована діяльність, яка сприяє розвитку особистості дитини, входженню його в контекст сучасної культури, становленню його як суб'єкта власного життя, формування його мотивів і цінностей; цілеспрямоване створення умов для освоєння людиною культури, переведення її в особистий досвід через організоване тривалий вплив на розвиток індивіда з боку виховних інститутів, соціальної і природної середовища з урахуванням його потенційних можливостей з метою стимулювання його розвитку і самостійності.

Виховна ситуація в родині - це процес життєдіяльності сім'ї з урахуванням її структури і складу. Виховна ситуація в родині враховує вплив дорослих

членів сім'ї (батько, мати, дідусі, бабусі) на формування особистості дитини, характерологічних особливостей, навичок, умінь, навичок.

Вважаємо, що виховний потенціал сім'ї - загальні складові, складові виховного потенціалу сім'ї, - це сукупний вплив на дитину батьків, прабатьків, старших братів, сестер, інших членів сім'ї, подружніх і сімейних взаємин, психологічного клімату сім'ї, її способу життя і укладу.

Іноді кажуть, що важко виховувати дітей, коли немає матеріальної забезпеченості. Не можемо сказати, щоб в сім'ях зі скромним матеріальним достатком було найгірше виховання, ніж у багатих. Відсоток браку в вихованні дітей в тих і інших сім'ях приблизно однаковий. Все це залежить від батьківського піклування та батьківської уваги. На нашу думку потрібно систематично виховувати дітей, а не те, що раз на місяць виховувати. Систематичне виховання дуже важливо.

Отже, виховний потенціал сім'ї перш за все формує сімейні цінності і реалізації його складових забезпечується в основному батьками. Таким чином, ми виокремлюємо поняття виховний потенціал батьків - сукупність психологічних, педагогічних, організаційних здібностей подружжя, їх вміння організувати свій побут, працю, відпочинок в цілях кращого виховання дітей в сім'ї. особистість матері і батька, їх характер, темперамент, індивідуальні особливості є вирішальним фактором в сімейному вихованні дітей. виховний потенціал батьків залежить від їх власної вихованості, їх ціннісної орієнтації, життєвих установок, поглядів, від ступеня культурності, освіченості, від їх повсякденної поведінки в побуті, від якості їх власних подружніх взаємин. Власним позитивним прикладом кожна сім'я України, має безмежний потенціал впливу на наше сьогодення і майбутнє.

Петро Порошенко «Армія, мова і віра – це не гасло. Це формула сучасної української ідентичності. Армія боронить нашу землю. Мова боронить наше серце. Церква боронить нашу душу»[4]. Всім добре відомо, що шлюб засновується на небесах і це святе, ніхто не має право щось змінювати між двома людьми які кохають один одного і повінчались перед Богом і людьми. У сім'ї де однією із

цінностей є віра, ніколи не говориться, навіть не згадується слово розлучення. Біблія говорить «4. А Він відповів і сказав: Чи ви не читали, що Той, Хто створив споконвіку людей, створив їх чоловіком і жінкою? 5. І сказав: Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, і стануть обоє вони одним тілом, 6. тому то немає вже двох, але одне тіло. Тож, що Бог спарував, людина нехай не розлучує!»[1]. Даний текст Святого писання повністю підтверджує авторське право Бога на сім'ю, його підтримку та благословення батькам, та свою непорушну думку на рахунок розлучень.

Таким чином, виховання дітей повністю залежить від виховного потенціалу сім'ї. Ціннісні орієнтації батьків, життєві установки, погляди, віра є основою правильного виховання молоді. Кожна сім'я проходить через певні труднощі. Кожна християнська сім'я – тим паче, тому що диявол прагне розбити Божий інститут сім'ї. Для того щоб, кожна родина залишалася цілісною та виховний потенціал забезпечувався на високому рівні, відносини між батьками були сповнені любові, ми рекомендували по перше пильнувати і молитися за свої сім'ї, взагалі не вживати слово розлучення, коли виникає сімейна криза – негайно на коліна і з молитвою до Бога, Він є любов, Він живий і могутній і тому хоче наповнити Своєю любов'ю наші серця. Лише при таких умовах виховний потенціал сім'ї зможе бути повноцінним.

Список літератури:

1. Біблія. Новий Заповіт. Євангеліє від Матвія розділ 19, вірш 4-6.
<https://www.bibleonline.ru/bible/ukr/40/19/#4-6>
2. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание. — М., 1986.
3. Макаренко, А. С. Семья и воспитание детей / А. С. Макаренко // Педагогические сочинения : в 8-ми т. / Акад. пед. наук СССР ; сост.: М. Д. Виноградова, А. А. Фролов. – М. : Педагогика, 1984. – Т. 4. – С. 211–229.
4. Промова президента України Петра Порошенка у Верховній Раді України 20 вересня 2018 рік. Взято з <https://zaborona.com/armiia-mova-vira-poroshenko-nazvav-formulu-suchasnoi-ukrainskoi-identychnosti/>
5. 20 висловлювань В.О. Сухомлинського про виховання. Взято з <https://dytpsyholog.com/2016/06/17/20-висловлювань-в-о-сухомлинського-про/>